

Súd: Okresný súd Vranov nad Topľou
Spisová značka: 13T/63/2022
Identifikačné číslo súdneho spisu: 8822010358
Dátum vydania rozhodnutia: 14. 11. 2023
Meno a priezvisko sudcu, VSÚ: Mgr. Anna Monoková
ECLI: ECLI:SK:OSVT:2023:8822010358.3

ROZSUDOK V MENE SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Okresný súd Vranov nad Topľou samosudkyňou Mgr. Annou Monokovou v trestnej veci proti obžalovaným: 1. A. B., nar. XX.XX.XXXX vo C. D. E., trvale bytom F. XXX, okr. C. D. E. a 2. G. H., nar. X.X.XXXX vo C. D. E., trvale bytom I. XXX, okr. C. D. E., t.č. bytom F. XXX, okr. C. D. E. pre prečin zanedbania povinnej výživy podľa § 207 ods. 1, ods. 3 písm. c) Trestného zákona, na hlavnom pojednávaní konanom dňa 14. novembra 2023 takto

rozhodol:

Obžalovaní

1. A. B., nar. XX.XX.XXXX vo C. D. E., trvale bytom F. XXX, okr. C. D. E.,
2. G. H., nar. X.X.XXXX vo C. D. E., trvale bytom I. XXX, okr. C. D. E., t.č. bytom F. XXX, okr. C. D. E.

uznávajú sa za vinných, že

v období od 24.05.2021 doposiaľ v obci F., okr. C. D. E. ako zákonní rodičia maloletého dieťaťa B. B., nar. XX.XX.XXXX, ktorým zo Zákona o rodine vyplýva povinnosť starať sa sústavne a dôsledne o všestranný vývoj, rozvoj a zdravie svojho maloletého dieťaťa, zaopatrovať ho a zabezpečovať mu výživu, úmyselne zanedbali riadnu starostlivosť o svoju maloletú dcéru tým, že s maloletou dcérou neabsolvovali odporúčané odborné vyšetrenia, kontroly, nedodržiavali medikamentóznú liečbu, neabsolvovali preventívne prehliadky v zmysle zákona NR SR č. 577/2004 Z. z. o rozsahu zdravotnej starostlivosti a povinné očkovania v predpísaných termínoch, čím porušili zákon o ochrane, podpore a rozvoji verejného zdravia č. 355/2007 v znení neskorších predpisov, nedostatočne sa starali o hygienu svojej dcéry, zanedbali starostlivosť o výživu maloletej, maloleté dieťa vystavovali kontaktu s osobami s infekciami dýchacích ciest, neposkytovali dieťaťu kvalitatívne a kvantitatívne primeranú výživu, v dôsledku čoho bola mal. B. B. hospitalizovaná na Pediatrickej oddelení Vranovskej nemocnice a.s. v dňoch od 12.09.2021 do 20.09.2021 na zápal čreva zapríčinený kamylobakterom, proteínovo-energetickú podvýživu, stratu celkovej telovej tekutiny, zápal kože v plienkovej oblasti a seboroický zápal kože a zároveň bolo zistené zležanie hlavy až s posunom tvárovej časti hlavy, krvavé trhliny na čele a zaostávajúci psychomotorický vývin a v dňoch od 26.09.2021 do 01.10.2021 pre akútne zápal priedušiek, stratu celkovej telovej tekutiny, opätovný zápal kože v plienkovej oblasti a suchú tenkú pergamenovitú kožu bez podkožného tuku, pričom sa skutku dopustili napriek tomu, že boli trestným rozkazom Okresného súdu Vranov nad Topľou sp. zn. 2T/79/2020 zo dňa 29.09.2020, právoplatným u obv. A. B. dňa 21.10.2020 a u obv. G. H. dňa 17.12.2020, uznaní vinnými za prečin zanedbania povinnej výživy podľa § 207 ods. 1, ods. 3 písm. b) Trestného zákona s poukazom na § 138 písm. b, písm. j) Trestného zákona a bol im uložený trest odňatia slobody v trvaní 14 mesiacov, výkon ktorého bol podmienene odložený na skúšobnú dobu s probačným dohľadom v trvaní dvoch rokov

t e d a

najmenej dva mesiace v období dvoch rokov neplnili úmyselne zákonnú povinnosť vyživovať iného a spáchali čin hoci boli v predchádzajúcich dvadsiatich štyroch mesiacoch za taký čin odsúdení,

t ý m s p á c h a l i

prečin zanedbania povinnej výživy podľa § 207 ods. 1, ods. 3 písm. c) Trestného zákona,

z a t o i m u k l a d á

každému obžalovanému

podľa § 207 ods. 3 Trestného zákona za použitia § 38 ods. 3 Trestného zákona, § 36 písm. l) Trestného zákona trest odňatia slobody vo výmere 20 (dvadsať) mesiacov.

Podľa § 51 ods. 1, § 49 ods. 1 písm. a) Trestného zákona výkon uloženého trestu odňatia slobody podmienene odkladá.

Podľa § 51 ods. 1 Trestného zákona súd ukladá probačný dohľad nad jeho správaním.

Podľa § 51 ods. 2 Trestného zákona súd určuje probačný dohľad pri ustanovení skúšobnej doby v trvaní 40 mesiacov.

Podľa § 51 ods. 2 Trestného zákona v spojení s § 51 ods. 4 Trestného zákona ukladá povinnosť riadne vykonávať rodičovské povinnosti, najmä sústavnú a dôslednú starostlivosť o výchovu, zdravie, výživu a všestranný vývin jeho maloletých detí a na ten účel raz polročne predkladať potvrdenia o plnení rodičovských povinností v oblasti zdravotnej starostlivosti o maloleté deti od detskej lekárky maloletých detí probačnému a mediačnému úradníkovi.

Podľa § 51 ods. 2 Trestného zákona v spojení s § 51 ods. 4 Trestného zákona ukladá povinnosť za účelom riadneho vykonávania rodičovských povinností aktívne spolupracovať s terénnymi sociálnymi pracovníkmi pôsobiacimi na Obecnom úrade F..

o d ô v o d n e n i e :

Prokurátorka Okresnej prokuratúry Vranov nad Topľou podala na obžalovaných obžalobu pre skutok uvedený vo výroku tohto rozhodnutia, ktorý po právnej stránke kvalifikovala ako prečin zanedbania povinnej výživy podľa § 207 ods. 1, ods. 3 písm. c) Trestného zákona.

Súd na hlavnom pojednávaní umožnil obžalovaným urobiť vyhlásenie podľa ust.

§ 257 ods. 1 Trestného poriadku. Obžalovaní vyhlásili, že sú vinní zo spáchania skutku uvedeného v obžalobe. Súd vyhlásenie obžalovaných podľa § 257 ods. 7 Trestného poriadku prijal a v zmysle § 257 ods. 8 Trestného poriadku vyhlásil, že dokazovanie v rozsahu priznania skutkov obžalovanými nevykoná a že sa vykonajú len dôkazy súvisiace s výrokom o treste.

Súd vykonal dokazovanie výsluchom obžalovaných, znaleckým posudkom z odboru zdravotníctvo a farmácia, odvetvie pediatria, znalca MUDr. Moniky Grochovej č. 17/2022, oboznámením sa s rodným listom maloletého dieťaťa, správou spoločnosti Svet Zdravia Vranov nad Topľou, správami Úradu práce, sociálnych vecí a rodiny, rozhodnutím a potvrdením Úradu práce, sociálnych vecí a rodiny, správou Sociálnej poisťovne pobočka Vranov nad Topľou, správou J. F., výpisom z evidencie priestupkov, odpisom registra trestov, trestným rozkazom Okresného súdu Vranov nad Topľou sp. zn. 2T/79/2020, probačnými správami, lustráciou v Sociálnej poisťovni, lustráciou v registri obyvateľov, lustráciou v databáze súdov, spisom Okresného súdu Vranov nad Topľou sp. zn. 2T/79/2020, oboznámením sa so

správou súdnej tajomníčky tunajšieho súdu, správou Úradu práce, sociálnych vecí a rodiny Vranov nad Topľou zo dňa 18.09.2023, správou J. F. zo dňa 19.09.2023, správami spoločnosti EVEM Pediatric, s.r.o. a zistil tento skutkový stav.

Obžalovaný A. B. uviedol, že býva v rodičovskom dome s družkou a s piatimi deťmi. K. H. X, A. X, F. X, L. X a B. X G.. Je zamestnaný a má pracovnú dohodu. Pracuje pre ZVP Rental, s.r.o. v Soli ako pomocný stavebný robotník. Má každý piatok 175 eur, ktoré mu vyplácajú. Poberá aj rodičovský príspevok 300 eur na najmladšiu B., rodinné prídavky poberajú 300 eur, po 60 eur na dieťa. Nemajú krátený prídavok. Obec je osobitný príjemca na prídavky a im potom tieto výdavky vydeľujú. Žijú len z toho. Platia elektrinu 35 eur mesačne a satelit 9 eur mesačne. Družka je doma, nepracuje. Deti K., A. a F. chodia do školy. Neboli záškoláci, nemali vymeškané hodiny, všetci chodia do školy v F.. Len K. raz mala vymeškané hodiny. L. chodí do škôlky, teraz, už je to povinná škôlka, predškola. B. je s jeho družkou doma. Teraz sa o deti riadne starajú. Vtedy, keď sa toto stalo, nemal prácu. Chodí k nim na kontrolu aj sociálka, aj z Prešova z toho programu, kde sú zaradení, Drak. Zo sociálky chodia každý týždeň, z Draka chodia raz za dva týždne. Ľutuje, čo sa stalo, snažia sa o deti starať. Deťom kupuje do školy hygienické potreby, topánky, nie sú v hmotnej núdzi. Teda nemajú nárok na žiadne dávky, ani príspevky. Akurát čo majú vybavené, že deti budú chodiť na obed zadarmo. Teraz pred začiatkom školy im dali z obecného úradu 120 eur na potraviny a 150 eur na šaty a iné potreby pre deti. Ešte 30 eur zaplatil elektriku. On dostal 175 eur a keď sa s družkou deťom všetko pokúpili tak minuli viac ako 250 eur. Nemôže si kúpiť ani nové topánky. Terénni sociálni pracovníci im vedia pomôcť s oblečením, lebo raz mesačne je u nich v komunitnom centre burza s oblečením. V dome býva jeho otec a mama, sestra, brat so ženou a s deťmi, dokopy tam žijú dospelí a 13 detí. Majú tam síce 7 izieb, ale je ich tam asi 21 ľudí.

Obžalovaná G. H. uviedla, že je nezamestnaná. Nie je evidovaná na úrade práce, nedostáva žiadne peniaze. Dostáva len to, čo povedal jej druh. Ak by aj išla na drobné obecné služby, dostala by len 20 eur. Deti chodia do školy. Najmenšia B. je doma. Ona sa o ňu stará, varí, lebo druh chodí pracovať. Keď prídu na kontrolu zo sociálky alebo z Draka tak kontrolujú, či majú plachty na posteli, či sú deti čisté, či majú navarené, či majú niečo navariť, či majú nakúpené nejaké potraviny, plienky, hygienické veci, oblečenie. Keď boli na kontrolu, tak videli, že druhovi dali z práce plávajúcu podlahu a dvere. Takže si zlepšila bývanie. Cez obecný úrad a dávky kúpili aj novú pec. Problém bol, že muž nemal prácu. Chce sa o deti starať. Už teraz je to lepšie. Aj to, že chodia zo sociálky im pomáha, aj že im dávajú nejaké veci či do domu alebo oblečenie pre deti. Keď sú deti choré, chodí s nimi k lekárovi. V lekárni im dajú lieky, aj bločky a na obecnom úrade im dajú peniaze, aby mohli lieky zaplatiť alebo idú sociálne pracovníčky a lieky vyplatia. Deti každý deň chystá do školy. Keď prídu zo školy, musia sa prezliecť, dajú im jesť, robia si domáce úlohy, hrajú sa. Potom už aj idú skôr si ľahnúť spať alebo čítajú si a kreslia. Ona sa s nimi doma učím. Nemajú teraz vodu z vodovodu. Chodia na studňu. Ale majú už urobenú prípojku a majú ich pripojiť na vodovod. Tú prípojku si zaplatili spolu všetky rodiny, čo tam bývajú. Majú komunitné centrum, tam prišla sociálka a tam kontrolovali či vedia umývať malú alebo či vedia navariť. Potom im povedali, že všetko je v poriadku.

Podľa rodného listu sa maloleté dieťa B. B. narodila obžalovaným dňa XX.XX.XXXX.

Zo záverov znaleckého posudku z odboru zdravotníctvo a farmácia, odvetvie pediatria, znalca MUDr. Moniky Grochovej č. 17/2022 mimo iného vyplýva, že maloletá B. pri prepustení z novorodeneckého oddelenia mala stanovené tieto diagnózy - hypotrofia, novorodenec s pôrodnou hmotnosťou od 1000 do 1250 gramov, poškodenie plodu predčasným puknutím blán, poškodenie plodu inými stavmi matky, nízka koncentrácia krvného cukru, vrodený zápal pľúc, novorodenecká polycytémia, anémia – chudokrvnosť, iná prechodná porucha metabolizmu vápnika a horčička u novorodenca, novorodenecká žltáčka z iných nezistených príčin, kvasinková infekcia sliznice ústnej dutiny, iný problém s výživou u novorodenca, cievny nádor na koži chrbta, väčší kožný pupok, mramorovaná koža – vrodená, na USG mozgu úzky komorový systém a známky nezrelosti.

V zmysle ďalších záverov dieťa bola prepustená domov s odporúčením dojčiť, dokrmovať náhradnou novorodeneckou mliečnou formulou, hlásiť sa v detskej ambulancii najbližší pracovný deň, masáže, monitor dychu, podávať vitamín D v kvapkách, K vitamín, vitamíny B6, C, liek s obsahom železa a kyselinu listovú, liek proti nafukovaniu, kontrola v ambulancii pre rizikových novorodencov, očné kontrolné vyšetrenie, ortopedické vyšetrenie, neurologické vyšetrenie a USG mozgu, podľa stavu kardiologické vyšetrenie a sledovať stav dieťaťa v detskej ambulancii.

Podľa záveru posudku ochorenia maloletej B. sú v príčinnej súvislosti so zanedbaním starostlivosti rodičov, ich vzniku, resp. rozvoju ochorenia bolo možné zo strany rodičov predísť alebo zabrániť týmito opatreniami - obmedzením kontaktu maloletej s osobami so známkami rôznych infekcií, pri objavení prvých známkov ochorenia ísť s maloletou na vyšetrenie k detskému lekárovi, pri ochoreniach podávať dostatočné množstvo tekutín, sledovať telesnú teplotu, pri zvýšení podávať liek proti horúčke, dodržiavaním pokynov detského lekára v starostlivosti o maloletú, umožnením maloletej, aby jej bola poskytovaná zdravotná starostlivosť v potrebnom rozsahu, teda ísť s maloletou na odporúčané odborné vyšetrenia, chodiť s ňou na preventívne prehliadky, podávať jej odporúčané lieky, dodržiavaním zásad starostlivosti o hygienu maloletej, dostatočnou výmenou plienok, podávaním maloletej kvalitatívne správnej, veku primeranej výživy v dostatočných dávkach, dodržiavaním hygienických zásad pro príprave stravy pre maloletú, vytvorením podnetného rodinného prostredia pre zdravý psychický vývin maloletej, poskytnúť dostatok výchovných podnetov pre umožnenie prirodzeného rozvoja mentálnych schopností maloletej, nenechávať maloletú ležať dlhý čas v jednej polohe, stimulovať motorický vývin maloletej.

Zo správy EVEM Pediatric s.r.o. vyplýva, že maloleté dieťa B. B. bola nezrelá, s pôrodnou hmotnosťou 1.180 g, bola hospitalizovaná, nebola na kontrolnom vyšetrení, do poradní napriek výzvam s rodičmi nechodila, dehydratovaná, podvyživená, po prepustení došlo k hmotnostnému zlepšeniu, očkovaná nebola.

Spoločnosť Svet Zdravia Vranov nad Topľou vo svojej správe uviedla, že B. B. bola v nemocnici hospitalizovaná na detskom oddelení od 12.09.2021 do 20.09.2021 a od 26.09.2021 do 01.10.2021. Po ukončení hospitalizácie bolo matke maloletej odporúčané pokračovať v rehabilitácii na FRO a absolvovať neurologickú kontrolu o dva mesiace.

Podľa správ Úradu práce, sociálnych vecí a rodiny Vranov nad Topľou obžalovaní sú rodičia piatich maloletých deťom, bývajú v murovanom dome v obci F. spolu s ďalšími rodinnými príslušníkmi. Rodičia spolu s maloletými deťmi v dome obývajú jednu izbu, ktorá je zariadená nevyhnutným nábytkom, hygiena domácnosti je na nízkej úrovni, nakoľko rodina disponuje iba základnými hygienickými a potravinovými zásobami. Obžalovaná je nezamestnaná a nepoberá žiadne dávky, obžalovaný si privyrába a je poberateľom prídavku na deti v sume 129,40 eur mesačne a rodičovského príspevku v sume 280 eur mesačne. Rodičia poskytujú deťom starostlivosť podľa svojich schopností a možností. Rodina je monitorovaná, vedená, vyzývaná k náprave. Rodina spolupracuje a bola zapojená do programu zabezpečenie vykonania odborných metód na prispôsobenie sa novej situácii v prirodzenom rodinnom prostredí alebo náhradnom rodinnom prostredí.

Rozhodnutiami Úradu práce, sociálnych vecí a rodiny Vranov nad Topľou bol za osobitného príjemcu prídavkov určená obec F..

Zo správy Sociálnej poisťovne pobočka Vranov nad Topľou vyplýva, že obžalovaní neboli evidovaní ku dňu 30.05.2022 v registri poistencov a sporiteľov starobného dôchodkového sporenia a neboli ani poberateľmi dávky v nezamestnanosti.

Obec F. v správe uviedla, že obžalovaní spoločne s ich deťmi obývajú jednu izbu rodinného domu, v ktorom žijú rodičia A. B. a súrodenci so svojimi rodinami. Obaja sú nezamestnaní, ich mesačným príjmom je rodičovský príspevok a rodinné prídavky, ktoré sú vyplácané cez inštitút osobitného príjemcu. Osobná starostlivosť rodičov o maloleté deti sa poskytuje v rámci ich možností a schopností. Hygienické podmienky bývajú na nízkej úrovni. Zo strany obce sú u nich vykonávané pravidelné kontroly rodiny, s ktorou spolupracujú na zlepšení podmienok. Voči obžalovaným sa nevedlo žiadne priestupkové konanie..

Podľa trestného rozkazu Okresného súdu Vranov nad Topľou sp. zn. 2T/79/2020 zo dňa 29.09.2020 boli obžalovaní uznaní za vinných zo spáchania prečinu zanedbania povinnej výživy podľa § 207 ods. 1, ods. 3 písm. b) Trestného zákona s poukazom na § 138 písm. b), písm. j) Trestného zákona, za čo im bol uložený trest odňatia slobody vo výmere 14 (štrnásť) mesiacov, výkon ktorého súd odložil pri stanovení skúšobnej doby s probačným dohľadom vo výmere 2 (dva) roky. Zároveň im súd uložil povinnosť zabezpečovať riadnu starostlivosť o svoje maloleté deti K. B., nar. XX.XX.XXXX, A.

B., nar. XX.XX.XXXX, F. B., nar. XX.XX.XXXX a L. B., nar. XX.XX.XXXX. Trestný rozkaz nadobudol právoplatnosť u obžalovaného dňa 21.10.2020 a u obžalovanej dňa 17.12.2020.

Podľa probačnej správy probačného a mediačného úradníka Okresného súdu Vranov nad Topľou tento požiadal o spoluprácu Úrad práce, sociálnych vecí a rodiny Vranov nad Topľou, ktorý uviedol, že sa obžalovaní o deti starajú, počas šetrenia boli maloleté deti čisté a primerane oblečené. Rodičia dodržiavajú stanovené termíny vyšetrení.

Odpoveďou na lustráciu v Sociálnej poisťovni mal súd za to, že obžalovaný bol zamestnaný a odvádzal zaňho poisťné od 13.08.2020 do 21.09.2020 H. M. – H., od 01.10.2021 do 27.10.2021 N. O. a od 18.07.2022 spol. GARBICO s.r.o.

Podľa odpovede na lustráciu v registri obyvateľov sú obžalovaní slobodní a sú rodičmi piatich maloletých detí.

Z lustrácie v databáze súdov vyplýva, že voči obžalovaným sa viedlo konanie na tunajšom súde pod sp.zn. 2T/79/2020 a je u nich evidovaný probačný dohľad probačného a mediačného úradníka Okresného súdu Vranov nad Topľou vedený pod sp.zn. 1Pr/209/2020.

Podľa výpisu z ústrednej evidencie priestupkov Ministerstva priestupkov SR obžalovaní majú evidované záznamy až zo dňa 22.03.2023, kedy obžalovaný A. B. spáchal priestupok proti bezpečnosti a plynulosti cestnej premávky podľa § 22 ods. 1 písm. e) zákona č. 372/1990 Zb. o priestupkoch s poukazom na § 4 ods. 2 písm. d) zákona č. 8/2009 Z.z., za ktorý mu bola v rozkaznom konaní uložená pokuta v sume 50 eur a obžalovaná G. H. má evidovaný priestupok zo dňa 29.11.2022, kedy obžalovaná spáchala priestupok proti bezpečnosti a plynulosti cestnej premávky podľa § 22 ods. 1 písm. l) zákona č. 372/1990 Zb. o priestupkoch s poukazom na § 53 ods. 1 zákona č. 8/2009 Z.z., za ktorý jej bola uložená bloková pokuta v sume 10 eur nezaplatená na mieste.

Podľa odpisu z registra trestov bol obžalovaný A. B. uznaný za vinného rozsudkom Okresného súdu Vranov nad Topľou sp.zn. 10T/176/2007 zo dňa 07.11.2007 pričom sa na páchatel'a hľadí, akoby nebol odsúdený. Obaja obžalovaní boli ďalej odsúdení trestným rozkazom Okresného súdu Vranov nad Topľou sp. zn. 2T/79/2020 zo dňa 29.09.2020.

Podľa spisu Okresného súdu Vranov nad Topľou sp. zn. 2T/79/2020 bola na obžalovaných podaná obžaloba pre prečin zanedbania povinnej výživy podľa § 207 ods. 1, ods. 3 písm. b) Trestného zákona s poukazom na § 138 písm. b), písm. j) Trestného zákona, na skutkovom základe, že v období od 02.11.2014 doposiaľ v obci F., okr. Vranov nad Topľou, ako zákonní rodičia maloletých detí K. B., nar. XX.XX.XXXX, A. B., nar. XX.XX.XXXX, F. B., nar. XX.XX.XXXX a L. B., nar. XX.XX.XXXX, ktorým zo Zákona o rodine vyplýva povinnosť starať sa sústavne a dôsledne o všestranný vývoj, rozvoj a zdravie svojich maloletých detí, zaopatrovať ich a zabezpečovať im výživu, úmyselne zanedbali riadnu starostlivosť o svoje maloleté deti tým, že s maloletými deťmi neabsolvovali odporúčané odborné vyšetrenia, kontroly, nedodržiavali medikamentóznú liečbu, neabsolvovali preventívne prehliadky v zmysle zákona č. 577/2004 Z.z. o rozsahu zdravotnej starostlivosti a povinné očkovania v predpísaných termínoch, čím porušili zákon o ochrane, podpore a rozvoji verejného zdravia č. 355/2007 v znení neskorších predpisov, nedostatočne sa starali o hygienu svojich detí, zanedbali starostlivosť o výživu maloletých, maloleté deti vystavovali kontaktu s osobami s infekciami dýchacích ciest a tráviaceho traktu, neposkytovali deťom kvalitatívne a kvantitatívne primeranú výživu, v dôsledku čoho mal. A. B. trpel ťažkou chudokrvnosťou a podvýživou 3. stupňa a neumožnili mu operatívne riešenie nezostúpnych semenníkov, mal. K. B. bola dlhodobo podvyživená, hranične hypotrofická a chudokrvná a bola opakovane hospitalizovaná pre hnačkovité ochorenia, mal. F. B. trpel ťažkou chudokrvnosťou a podvýživou 3. stupňa a mal. L. B. došlo k jeho podchladeniu, ako novorodenca, trpel ťažkou podvýživou a proteínovo-energetickou malnutríciami, čo viedlo k poruchám metabolizmu pečene, neabsolvovali s ním fyzioterapiu, čo viedlo k zaostávaniu psychomotorického vývinu a opakovane bol hospitalizovaný s infektom tráviacej sústavy a dýchacích ciest a dňa 16.12.2019 bol prijatý na Pediatrické oddelenie Fakultnej nemocnice J.A.Reimana Prešov pre podozrenie zo zápalu mozgových blán, pričom bol výrazne podvyživený, špinavý, zavšivavený so svrabom a plienkovou dermatitídou. Za to boli uznaní vinnými trestným rozkazom Okresného súdu Vranov nad Topľou sp.zn. 2T/79/2020 zo dňa 29.09.2020.

Podľa ostatnej správy Úradu práce, sociálnych vecí a rodiny Vranov nad Topľou zo dňa 18.09.2023 obžalovaní spoločne s deťmi obývajú v rodinnom dome jednu izbu, ktorá je zariadená nevyhnutným nábytkom, hygiena domácnosti je na nízkej úrovni, nakoľko rodina disponuje iba základnými hygienickými a potravinovými zásobami. Obžalovaná je nezamestnaná a nepoberá žiadne dávky, obžalovaný si privyrába a je poberateľom prídavku na deti v sume 300 eur mesačne a rodičovského príspevku v sume 345,20 eur mesačne. Rodičia sú aktuálne finančne gramotnejší a vedia si vytvoriť aj finančnú rezervu. Maloleté deti K. a A. navštevujú Základnú školu v obci F., avšak ich dochádzka je nepravidelná. Spolupráca rodičov s lekárom je sporadická, rodičov je potrebné vyzývať k očkovaniu, k preventívnym prehliadkam a kontrolám zdravotného stavu po respiračných ochoreniach. Rodina počas celého sledovaného obdobia spolupracovala a je nepretržite monitorovaná. Rodičia aj naďalej potrebujú odborné poradenstvo a intervencie za účelom eliminácie nežiadúcich sociálno-patologických javov. Maloletým deťom doposiaľ nebolo uložené súdnym rozhodnutím výchovné opatrenie – dohľad.

Zo správy Obce F. zo dňa 19.09.2023 vyplýva, že obžalovaní sú prostredníctvom terénnych sociálnych pracovníkov kontrolovaní, rodinu vedú aj k správne hospodáreniu s finančnými prostriedkami, rodičia chcú s nimi spolupracovať. Na základe intenzívnej práce s rodinou sa sociálna situácia v rodine zlepšila, ale práca s rodinou je naďalej potrebná.

Spoločnosť EVEM Pediatric, s.r.o. v ďalšej správe súdu uviedla, že maloletá bola odoslaná na ďalšiu hospitalizáciu od 25.04.2022 do 27.04.2022 pre ťažkú anémiu v krvnom obraze. Dieťa má hemangiom na chrbte. Pre šelest a hemangiom mala kardiologické vyšetrenie. Očkovanie mala v 12/2021, 2/2022, 8/2022 a v 10/2023. Dňa 23.06.2022 mala neurologickú kontrolu, kde bolo doporučené polohovanie doma. Rodičia si neplnia povinnosti starať sa o zdravie, výživu, hygienu a vývoj dieťaťa.

Súdna tajomníčka Okresného súdu Vranov nad Topľou v správe zo dňa 13.11.2023 uviedla, že sa na tunajšom súde nevedeli žiadne konania vo vzťahu k maloletým deťom obžalovaných.

Vzhľadom na súdom prijaté vyhlásenie obžalovaných o vine, ktoré vyhlásenie súd prijal, uznal obžalovaných vinnými zo žalovaného prečinu.

Prokurátor v záverečnej reči navrhol obžalovaným uložiť nepodmienečný trest odňatia slobody v dolnej polovici zákonnej trestnej sadzby so zaradením jeho výkonu do ústavu s minimálnym stupňom stráženia.

Obhajca obžalovaných navrhol uložiť podmienený trest odňatia slobody.

Pri úvahách aký druh a výmera trestu by spravodlivo zohľadňovali konanie toho ktorého obžalovaného, jeho zavinenie, následok, pohnútku, osobu, pomery a možnosti jeho nápravy a v neposlednom rade aj poľahčujúce okolnosti, vychádzal súd zo zásady, že trest je právnym následkom trestného činu a teda musí byť úmerný k spáchanému trestnému činu. Trest je jedným z prostriedkov na dosiahnutie účelu Trestného zákona. Tým je určená aj jeho funkcia v tých smeroch, v ktorých má pôsobiť zákon, na ochranu spoločnosti, jednak pred páchatelom trestného činu, voči ktorému sa prejavuje prvok represie (zabránenie v trestnej činnosti) a prvok individuálnej prevencie (výchova k riadnemu životu) a jednak aj voči ďalším občanom - potenciálnym páchatelom, voči ktorým sa prejavuje prvok generálnej prevencie (výchovné pôsobenie trestu na ostatných členov spoločnosti). Trest samozrejme musí vyjadrovať aj morálne odsúdenie páchatela.

Trestnoprávna náuka popisuje a rozoznáva viacero účelov trestných sankcií, najmä účel smerujúci k uloženiu zaslúženého trestu, ale aj účel zameriavajúci sa na dôsledky trestu. Medzi takéto patrí napríklad odstrašenie (teda individuálna a generálna prevencia), rehabilitácia páchatela v zmysle jeho výchovy, nápravy, jeho spoločenská izolácia (teda znemožnenie, zabránenie mu páchať ďalšiu trestnú činnosť, reštitúcia (teda obnova, náprava narušených, poškodených vzťahov medzi páchatelom a obeťou a celou spoločnosťou). V moderných systémoch justície sa tieto účely obvykle vzájomne kombinujú. Pri ukladaní trestu je potrebné zohľadniť jednak potrebu spravodlivého postihu v reakcii na protispoločenské konanie páchatela, ako aj potrebu zabezpečenia bezpečnosti občanov a majetku pred nebezpečnými páchatelmi, dosiahnutie prevýchovy páchatela (pokiaľ je možná) ako aj zjednať nápravu po spáchanom čine. No pri ukladaní trestu v konkrétnom prípade však rozličné účely môže byť vo vzájomnom konflikte. Trestný zákon v ust. § 34 neurčuje hierarchiu tam uvedených účelov trestu a ani z ďalších ustanovení Trestného zákona nevyplýva, žeby u určitých skupín trestu bolo potrebné primárne sledovať alebo

zohľadňovať konkrétny účel trestu a preto za takejto situácie je potrebné nájsť ospravedlnenie pre zásah do základných práv a slobôd jednotlivcov pri výkone trestnej justície interpretáciou princípov a základných zásad pre ukladanie trestov.

Každé ukladanie trestu musí prísne sledovať a rešpektovať princípy proporcionality a ultima ratio (subsidiarity prísnejšej trestnej sankcie) a to platí podľa názoru súdu aj v prípade, žeby v konkrétnom prípade vzhliadol, že niektorý z dôsledkových účelov trestu - napr. odstrašenie potenciálnych páchatel'ov, vyžaduje citelnejší trest pre odsúdeného, resp. trest viac obmedzujúci jeho základné práva a slobody.

Teda pri rozhodovaní o treste súd vychádzal zo základných zásad ukladania trestov uvedených v § 34 Trestného zákona, pričom prihliadol najmä na spôsob spáchania činu a jeho následok, zavinenie, pohnútku, pomer priťažujúcich a poľahčujúcich okolností a na osobu páchatel'a, jeho pomery a možnosť jeho nápravy.

V rámci požiadavky primeranosti trestu zohráva významnú úlohu sudcovská individualizácia trestu, ktorá fakticky umožňuje naplnenie tejto požiadavky v konkrétnych prípadoch. Individualizácia trestu je prostriedkom dosiahnutia primeranosti trestu. Druh a výmera trestu musia byť súdom v každom prípade stanovené tak, aby zodpovedali všetkým zvláštnostiam daného prípadu.

Medzi skutočnosťami, na ktoré by v záujme individualizácie trestu mal súd pri určovaní druhu trestu a jeho výmery prihliadať, patria napr. spôsob spáchania trestného činu a jeho následok, miera zavinenia, pohnútku, priťažujúce okolnosti, poľahčujúce okolnosti, osoba páchatel'a, pomery páchatel'a (majetkové, osobné, rodinné pomery, zdravotný stav páchatel'a a jeho rodiny) či možnosť jeho nápravy.

Tak ako pri rozhodovaní o vine i pri rozhodovaní o treste sa vnútorné presvedčenie súdu vytvára na základe logického úsudku, na zodpovednom a starostlivom zhodnotení každej z jednotlivých okolností prípadu individuálne i v ich vzájomných súvislostiach a v súhrne. Len dôsledné a dôkladné poznanie veci a všetkých okolností prípadu umožňuje, aby súd v zmysle zásad voľného uváženia, objektívnosti a diferencovanosti rozhodol o spravodlivej výmere konkrétneho trestu.

Požiadavka primeranosti trestu a jeho individualizácie tak núti súd prihliadať na okolnosti konkrétneho prípadu, na jeho zvláštnosti, a teda bráni mechanickému postupu súdu pri rozhodovaní o treste.

Je totiž neospravedlniteľné, aby právo páchatel'a na primeraný trest zodpovedajúci jeho trestnému činu bolo obetované kolektívnemu spoločenskému záujmu bezpečnosti, pričom zahraničné kriminologické a penologické výskumy navyše celkom presvedčivo preukazujú, že neprimerané sprísňovanie trestnej represie, ktoré obvykle predstavuje produkt emocionálnej a populistickej trestnej politiky, neprispieva k dosiahnutiu žiadneho pozitívneho výsledku v podobe zníženej kriminality, ale jeho jediným preukázateľným efektom sú chronicky preplnené väznice a rastúci index väzenskej populácie.

Ako už súd uviedol, v rámci úvah o druhu trestu a jeho výmere súd prihliadol aj na pomer a mieru závažnosti poľahčujúcich a priťažujúcich okolností v zmysle ust. § 38 ods. 2 Trestného zákona.

U obžalovaných súd zistil poľahčujúcu okolnosť podľa § 36 písm. l) Trestného zákona, pretože obžalovaní urobili vyhlásenie o vine, čím sa priznali k spáchaniu trestného činu a tento úprimne oľutoval. Priťažujúcu okolnosť podľa § 37 Trestného zákona súd nezistil, na odsúdenie pod sp. zn. 2T/79/2020 súd nemohol prihliadať, nakoľko predmetné odsúdenie je zákonným znakom predmetného trestného činu podľa ods. 3 písm. c) § 207 Trestného zákona (predchádzajúce odsúdenie), čo by bolo v rozpore s ust. § 38 ods. 1 Trestného zákona, a tak ukladal súd trest pri prevahe poľahčujúcich okolností podľa § 38 ods. 3 Trestného zákona a vo vzťahu k ďalšiemu odsúdeniu u obžalovaného A. B. astali účinky zahladenia odsúdenia.

Obžalovaní boli uznaní za vinných z prečinu zanedbania povinnej výživy podľa § 207 ods. 1, ods. 3 písm. c) Trestného zákona, za ktorý trestný čin, je možné uložiť trest odňatia slobody na jeden rok až päť rokov.

Tak ako bol aj vyhlásený rozsudok, je zrejmé, že skutku sa obžalovaní dopustili v období od 24.05.2021 do dňa podania obžaloby, pričom z oboznámeného spisu týkajúcich sa skorších odsúdení obžalovaných je zrejmé, že voči obžalovaným boli vedené aj iné konania, pričom u týchto odsúdení ešte nenastali

účinky zahľadania odsúdenia. V konaní Okresného súdu Vranov nad Topľou pod sp. zn. 2T/79/2020 boli obžalovaní uznaní za vinných za totožný trestný čin a to prečin zanedbania povinnej výživy podľa § 207 ods. 1, ods. 3 písm. b) Trestného zákona s poukazom na § 138 písm. b), písm. j) Trestného zákona, za ktorý im bol uložený trest odňatia slobody vo výmere 14 (štrnásť) mesiacov, výkon ktorého súd odložil pri stanovení skúšobnej doby s probačným dohľadom vo výmere 2 (dva) roky. Trestný rozkaz v tejto veci nadobudol právoplatnosť u obžalovaného dňa 21.10.2020 a u obžalovanej dňa 17.12.2020. Skúšobná doba mala tak uplynúť u obžalovaného dňa 22.10.2022 a u obžalovanej dňa 18.12.2022.

Prokurátorka navrhovala uložiť obžalovaným nepodmienečný trest odňatia slobody v dolnej polovici trestnej sadzby so zaradením do ústavu na výkon trestu s minimálnym stupňom strázenia.

Súd v žiadnom prípade nechce znižovať závažnosť konania obžalovaných, no uloženie nepodmienečného trestu odňatia slobody by vzhľadom za okolností spáchania skutku a hlavne na súčasný život obžalovaných nemusel pôsobiť spravodlivo z titulu svojej neprimeranosti (zásada proporcionality trestu).

Trest je prostriedkom na dosiahnutie účelu Trestného zákona, má pôsobiť výchovne na páchatela s cieľom individuálnej prevencie a zároveň má vysielat' signál voči ďalším členom spoločnosti - potencionálnym páchatelom, v čom sa prejavuje prvok generálnej prevencie (výchovné pôsobenie trestu na ostatných členov spoločnosti).

Pri ukladaní trestu je potrebné osobu páchatela hodnotiť vo všetkých súvislostiach, pričom v rámci hodnotenia osoby páchatela nemožno obísť ani možnosti jeho nápravy. Trest musí byť úmerný k spáchanému trestnému činu, pričom jeho úmernosť okrem iného určujú aj pohnútky páchatela a možnosti jeho nápravy.

Úsudok o možnosti nápravy páchatela si súd vytvára z veľkej časti už na základe hodnotenia povahy a závažnosti spáchaného trestného činu, pri náležitom zhodnotení osoby páchatela. Primárne ide o stanovenie prognózy budúceho vývoja správania sa páchatela na základe objasnenia jeho osobnostných vlastností a ich spojitostí so spáchaným trestným činom, vrátane vplyvu sociálnej mikroštruktúry.

Vo vzťahu k obom obžalovaným bral súd do úvahy najmä prostredie, v ktorom obžalovaní spolu so svojimi deťmi vrátane maloletej B. žili, resp. aj žijú a v ktorom deťom zabezpečovali starostlivosť ako aj ich finančné možnosti v kontexte nielen schopnosti ale aj reálnej možnosti zabezpečiť potrebnú starostlivosť maloletej ale aj ďalším deťom.

Uznaní za vinných boli obžalovaní za konanie popísané v skutkovej vete, ktorým nezabezpečili riadnu starostlivosť ich maloletej dcére. Ako to vyplynulo zo znaleckého posudku MUDr. Grochovej, maloletá B. sa narodila s viacerými diagnózami, zdravotnými problémami. Súd to nechce zľahčovať alebo týmto ospravedlňovať konanie obžalovaných, no takáto situácia vo vzťahu k rodičom berúc do úvahy prostredie, v ktorom žijú, ich sociálne, materiálne a finančné možnosti nie je práve jednoduchou situáciou v kontexte potrebnej starostlivosti o dieťa so stavom ako bol konštatovaný u maloletej B.. Súd vyššie uviedol jednotlivé diagnózy a zdravotný stav maloletej ako aj všetky v čase prepustenia maloletej po pôrode odporúčané vyšetrenia, ktoré mali obžalovaní ako rodičia s maloletou absolvovať.

Ako vyplýva z vyššie uvedených správ úradu práce či obce je zrejmé, že obžalovaní spolu so svojimi maloletými deťmi žijú v rodinnom dome, kde žijú aj rodičia obžalovaného B., jeho súrodenci so svojimi rodinami, pričom obývajú len jednu miestnosť, v ktorej majú len nevyhnutný nábytok a zariadenie, v čase vyhlásenia rozsudku nemali vodovodnú prípojku.

Zo zabezpečených správ je teda nepochybné, že sa jedná o marginalizovanú skupinu obyvateľstva, vo vzťahu ku ktorej možno bohužiaľ prijať záver, že sa jedná o prostredie generačnej chudoby. Generačná chudoba alebo tiež kultúra chudoby sa vzťahuje na ľudí, ktorí sú dlhodobo v kontexte okolitej populácie v podštandardnej pozícii. Sú chudobní a iný stav ani nepoznajú, ak to trvá niekoľko generácií, tieto vzorce správania sa odovzdávajú ďalej z rodičov na deti ako kultúrne vzorce. Žijú v nej rodiny, ktoré prenášajú chudobu z jednej generácie na druhú. Majú tendenciu uviaznuť v kruhu generačnej chudoby, ktorá trvá celé politicko-ekonomické éry.

Dôsledkom dlhodobého života v chudobe je okrem materiálnej núdze i oveľa častejšie nabaľovanie sa ďalších následných rizikových faktorov, ako sú problémy v rodine, s bývaním, s chorobami, s patologickými javmi, s kriminalitou. Chudoba kladie pred takýchto ľudí oveľa väčší počet emočných a sociálnych výziev, ako napr. pred človeka v strednej triede. Jeden problém spôsobený chudobou vytvára iný problém, ktorý k chudobe vedie.

V spoločnosti je veľký rozdiel medzi tým, či je chudoba rozptýlená medzi ostatnými zložkami populácie, alebo či je koncentrovaná na jednom mieste a rómske osady sú práve príkladom tej druhej.

Zákon NR SR č. 448/2008 o sociálnych službách v znení neskorších predpisov (ďalej len „Zákon o sociálnych službách“) v § 1 pojednáva o tom, že tento zákon upravuje právne vzťahy pri poskytovaní sociálnych služieb, financovaní sociálnych služieb a kontrolnú činnosť vo veciach sociálnych služieb.

Nepriaznivá sociálna situácia podľa Zákona o sociálnych službách je ohrozenie fyzickej osoby sociálnym vylúčením alebo obmedzenie jej schopnosti sa spoločensky začleniť a samostatne riešiť svoje problémy pre zotrvávanie v priestorovo segregovanej lokalite s prítomnosťou koncentrovanej a generačne reprodukovanej chudoby (§ 2 ods. 2 písm. h), písm. i).

Zákon o sociálnych službách v ods. 9 § 2 definuje koncentrovanú a generačne reprodukovanú chudobu ako dlhodobo pretrvávajúcu nepriaznivú sociálnu situáciu skupiny fyzických osôb z dôvodu výskytu viacerých negatívnych javov súčasne, ktorými sú najmä vysoká miera dlhodobej nezamestnanosti, hmotná núdza, nízka úroveň vzdelanosti, nedostatočné hygienické návyky, nedostupnosť tovarov a služieb a výskyt sociálno patologických javov s vysokou toleranciou k nim.

Súd žiadnym spôsobom nechce obžalovaných stigmatizovať vyššie uvedením konštatovaním o generačnej chudobe, práve naopak, poukázaním na prostredie, v ktorom žijú a zabezpečujú starostlivosť svojim deťom v tomto kontexte, chce priniesť aj iný pohľad minimálne na ich životnú situáciu, na ich videnie sveta, riešenie problémov, každodenných starostí a zabezpečovania nevyhnutných podmienok na uspokojenie základných, súd zdôrazňuje ešte raz, že základných životných potrieb a to pokiaľ sa týka ubytovania, stravy, nevyhnutného ošatenia, obuvi a nevyhnutnej základnej osobnej hygieny.

Vyrastať a žiť v generačnej chudobe, dlhodobý život v biede učí dotknuté osoby úplne iné stratégie a pravidlá a teda, že najdôležitejšie je prežiť dnešok, zahnať hlad či zimu a časť chudobných tento neustály stres kompenzuje nejakým únikom, krikom, cigaretami, alkoholom, dokonca v najhorších prípadoch aj fetovaním.

Ako vyplýva z vyššie uvedeného, časť konania obžalovaných spočívala aj v nezabezpečení vhodnej zdravotnej starostlivosti maloletej. Potom v tejto súvislosti aj s konštatovaním o generačnej chudobe rodiny obžalovaných súdu dáva do pozornosti aj tú skutočnosť ako štát túto situáciu rieši, pokúša sa riešiť alebo nerieši.

Ešte v roku 2014 bola Ministerstvom vnútra - Úradom splnomocnenca vlády Slovenskej republiky pre rómske komunity prijatá Celoštátna stratégia ochrany a podpory ľudských práv v SR – Práva osôb žijúcich na hranici chudoby. V úvode dokumentu sa uvádza, že chudoba je závažným individuálnym aj spoločenským problémom a zároveň je jednou z prekážok uplatňovania si ľudských práv. Oberá človeka o slobodu a možnosti, vplýva na prítomnosť aj budúcnosť, životné ciele a úspechy. S chudobou je spojené vylúčenie z prístupu k základným právam na bývanie, zdravotnú a sociálnu starostlivosť, vzdelávania, prácu, sociálnu ochranu, ale aj vylúčenie z možnosti participácie na rozhodovaní o veciach verejných. V kapitole Zdravie a životné prostredie dokument konštatuje, že chudoba a nepriaznivé životné podmienky majú priamy vplyv aj na zdravotný stav a zároveň predstavujú jednu z prekážok pre uplatňovanie práva na zdravotnú starostlivosť, preto je nevyhnutným cieľom zvyšovanie dostupnosti zdravotnej starostlivosti a zároveň zvyšovanie životnej úrovne a zlepšovanie životných podmienok, ktoré vedú k zlepšovaniu zdravotného stavu. Pre zaistenie práva na zdravotnú starostlivosť pre všetkých je potrebné vytvoriť mechanizmy finančnej podpory na zlepšenie dostupnosti zdravotnej starostlivosti, podporovať rozvoj v oblasti poskytovania zdravotnej starostlivosti pre ohrozené skupiny (napr. obyvatelia marginalizovaných rómskych komunít) a monitorovať a zlepšovať životné podmienky v lokalitách obývaných ľuďmi, ktorí sú postihnutí alebo ohrození chudobou a sociálnym vylúčením.

Je nepochybné, že práve rodina obžalovaných je tou skupinou osôb, vo vzťahu ku ktorej už v roku 2014 bolo deklarované, čo je nevyhnutné vykonať aj z pohľadu poskytovania a zabezpečovania zdravotnej starostlivosti, čo samozrejme dopadá na všetky osoby žijúce v takýchto komunitách a na maloleté deti o to viac, že sú v celom rozsahu odkázané na starostlivosť rodičov, prípadne iných osôb, ktoré často samé nie sú schopné vzhľadom na podmienky, v ktorých žijú, pri riešení každodenných často pre nich podstatnejších záležitostí, ako by pre nich v danej chvíli bolo či napr. očkovanie, návšteva lekára s respiračným ochorením dieťaťa, ktoré nevyhodnotili možno v tej chvíli ako nevyhnutné. Toto súd konštatuje aj vo vzťahu k záverom posudku, v zmysle ktorého obžalovaní mali s maloletou absolvovať viacero odborných vyšetrení v ambulanciách aj mimo ich okresného mesta, čo si samozrejme vyžadujú nielen určitú logistiku ale samozrejme aj finančné zázemie a možnosti rodičov pre dieťa vyšetrenie zabezpečiť a následne aj možnosť sa s ním tam odstaviť.

Súd nechce týmto deklarováť, žeby práve tieto okolnosti obžalovaných viny zbavovali, no poukazuje na to, že v prostredí a s možnosťami, ktoré obžalovaní, či širšia rodina mali, resp. nemali, to nie je vždy tak jednoducho uskutočniteľné. Vyvstáva otázka, prečo ak bolo potrebné niektoré z vyšetrení absolvovať, prečo napr. zdravotnícke zariadenie alebo pediatrické oddelenie vykonanie týchto vyšetrení pre dieťa nezabezpečili, lebo potom to môže evokovať situáciu, že jednoduchšie je takéto dieťa odovzdať rodičom, preniesť všetku zodpovednosť len a len na nich a uložiť im nespočetný rozsah rôznych povinností, ktoré možno ani pri najlepšej vôli nebudú môcť vykonať.

Všetky tieto skutočnosti ohľadom pomerov, v ktorých obžalovaní spolu s maloletými deťmi žili, súd zobral do úvahy pri určovaní druhu trestu ale najmä v tom kontexte, prečo neukladal trest nepodmienečný. Napokon ale aj tie skutočnosti, že obžalovaný A. B. sa snaží byť zamestnaný, že aj podľa ostatných správ obce a úradu práce sa situácia v rodine zlepšuje, aj keď s rodinou je potrebné aj naďalej pacovať.

Nemožno podľa súdu prijať jednoduchý záver a odsúdiť obžalovaných len jednoduchým tvrdením, že každý má taký život ako si zariadi, alebo že si za to všetko môžu sami, lebo možno si naozaj človek, ktorý má zabezpečené bývanie, teplo, jedlo, vzdelanie, nevie predstaviť, aké je to práve tieto veci tak dôležité pre každodenný život nemať, že nie je to vždy len na tom samom človeku, že naozaj často uviazne v akomsi kruhu a v určitom okamihu nadobudne pocit, že to nemá žiadne riešenie a východisko a na takúto situáciu rezignuje.

Na uvedené o zdravotnej starostlivosti o maloleté deti v takýchto rodinách reflektuje aj „projekt rómskych babíc“ – asistentiek vo vylúčených komunitách na východe Slovenska, ktorý podporuje Nadácia jednej z finančných skupín, súkromný subjekt, nie štát, ktorý si to v rámci ním prijatých dokumentov predsavzal. Projekt MISIA 1000 sa zameriava na kľúčových 1 000 dní od počatia dieťaťa. V tomto období sa dá, vďaka životospráve, budovaniu rodičovských zručností a návykov u dieťaťa, pozitívne ovplyvniť celoživotné zdravie detí. Intervencie, v domácom aj v nemocničnom prostredí, realizujú školené dobrovoľníčky, tzv. babice. Babice šíria osvetu medzi tehotnými ženami a matkami, poskytujú podporu, prepájajú ženy a poskytovateľov zdravotnej starostlivosti, pomáhajú s predpôrodnou prípravou, neraz aj s pôrodom a následnou starostlivosťou o novorodenca a batôľa. Vďaka špecializovanému vzdelávaniu sú babice schopné sprostredkovať nevyhnutné informácie pre zdravie a starostlivosť tehotnej ženy, novorodenca a dieťa do 3 rokov s ohľadom na reálne možnosti konkrétnych rodín. Babice sú nositeľom i nástrojom zmeny. Vytvárajú mosty a priestor pre dialóg, prostredníctvom osvetu a osobným príkladom môžu meniť pohľad komunity a jednotlivcov na vnímanie zdravia. Ide o efektívny spôsob ako pomôcť ťažko prístupným komunitám zvnútra. Marginalizované komunity využívajú zdravotnú starostlivosť výrazne podpriemerne v porovnaní s majoritnou populáciou a dostupnosť zdravotníckych zariadení, obzvlášť gynekologických ambulancií, je problémová. Generačná chudoba, spoločenská a geografická segregácia si pýtajú svoju daň. V prostredí marginalizovaných rómskych komunít, kde život ovplyvňuje generačná chudoba, je uplatňovanie vhodnej prenatálnej a postnatálnej starostlivosti veľmi ťažké. Napriek tomu, že matky chcú pre svoje dieťa to najlepšie, nie vždy majú potrebné vedomosti, informácie a potrebnú podporu.

Podľa názoru súdu práve takáto práca v rodine obžalovaných by bola zmysluplná, pomoc rodine, možno obžalovanej ako matke so starostlivosťou o maloletú, zabezpečením zdravotnej starostlivosti preventívnej a prípadne aj následnej, pomoc a podpora pri zabezpečovaní očkovaní pre dieťa, resp. aj staršie deti.

Po vyhodnotení všetkých skutočností uvedených vyššie mal potom súd za to, že primeraný trest pre oboch obžalovaných, keď dolná hranica predstavovala 12 mesiacov a horná znížená o 1/3 pri prevahe poľahčujúcich okolností 44 mesiacov, je trest vo výmere 20 mesiacov.

Trestný zákon pozná aj tzv. skupinu alternatívnych trestov, kde cieľom zákonodarcu bolo posilnenie zásady, že nepodmienečný trest odňatia slobody je „ultima ratio“, ktoré treba uplatniť len vtedy, keď iné, menej závažné prostriedky boja proti trestnej činnosti zlyhali. Tradičný trest odňatia slobody a umiestnenie odsúdeného v ústave na výkon trestu je ostrakizujúci, naproti tomu uloženie alternatívnych trestov zasahuje do života odsúdeného v obmedzenej miere, dokonca posilňuje vedenie riadneho života a preto aj sociálna inklúzia po skončení trestu je omnoho jednoduchšia a pravdepodobnosť recidívy u odsúdeného je nižšia.

Medzi tieto tresty patrí podľa širšieho delenia alternatívnych trestov aj podmienený odklad výkonu trestu odňatia slobody s probačným dohľadom. Súd môže, pokiaľ má za to, že nie je potrebné pôsobiť na páchatel'a nepodmienečným trestom odňatia slobody, podmienenčne odložiť výkon trestu odňatia slobody neprevyšujúceho 3 roky a určiť probačný dohľad nad správaním odsúdeného v skúšobnej dobe. Pri trestoch odňatia slobody neprevyšujúcich 2 roky súd ukladá probačný dohľad fakultatívne, pri zvyšných trestoch odňatia slobody ukladá súd probačný dohľad obligatórne.

Súd v súvislosti s uložením tohto druhu trestu s podmieneným odkladom jeho výkinu poukazuje aj na Dohovor o právach dieťaťa, ktorý nadobudol platnosť dňa 2.9.1990 a ktorého je Slovenská republika signatárom a to na článok 3, v zmysle ktorého pri všetkých akciách týkajúcich sa detí, či už podniknutých verejnými alebo súkromnými inštitúciami sociálnej starostlivosti, súdmi, správnymi orgánmi alebo zákonodarnými zbormi, najlepšie záujmy dieťaťa musia byť prvoradé.

Preto keď je uskutočňované rozhodnutie s dopadom na konkrétne dieťa, musí rozhodovací proces zahrňovať aj posúdenie možného dopadu (negatívneho alebo pozitívneho) rozhodnutia na konkrétne dieťa a z odôvodnenia rozhodnutia by malo byť zrejmé, ako bol „najlepší záujem dieťaťa“ braný do úvahy.

V zmysle článku 9 bod 1. Dohovoru štáty - zmluvné strany musia zabezpečiť, aby dieťa nesmeli byť oddelené od vlastných rodičov proti ich vôli, okrem prípadov, keď príslušné orgány podliehajúce súdnemu preskúmvaniu podľa platného práva a postupu rozhodnú, že oddelenie je nevyhnutné pre najlepšie záujmy dieťaťa.

Výbor pre práva dieťaťa práve s odkazom na uvedený čl. 9 vydal odporúčenie o právach detí uväznených osôb, kde mimo iného uviedol, že pri ukladaní trestu rodičom a osobám zabezpečujúcim starostlivosť o maloleté deti má byť všade, kde je to možné, zvažované uloženie trestu nezahrňujúceho odňatie slobody namiesto trestu, ktorý odňatie slobody zahrňuje, vrátane predsúdnej a súdnej fázy konania. Alternatívy k odňatiu slobody by mali byť dostupné a používané prípad od prípadu s plným zohľadnením možných dopadov rôznych trestov na najlepší záujem dieťaťa.

Aj judikatúra Európskeho súdu pre ľudské práva zdôrazňuje, že súdy sa musia najlepším záujmom dieťaťa zaoberať a posudzovať ho v konkrétnej situácii, pokiaľ rozhodujú s dopadom na dieťa.

Pri aplikácii kritérií pre ukládanie trestov, ktoré obsahuje Trestný zákon a hodnotenia rodinných pomerov páchatel'a (§ 34 ods. 3 Trestného zákona) je preto nevyhnutné zohľadniť práve aj najlepší záujem dieťaťa.

Štát, ktorý s plnou vážnosťou rešpektuje slobodu každého ľudského jedinca, ju nemôže obmedzovať svojvoľne, bez náležitého ospravedlnenia svojich zásahov. V trestnom práve takéto opodstatnenie a odôvodnenie predstavuje účel trestania. Trestnoprávna náuka rozoznáva a popisuje rôzne účely trestných sankcií a to napr. účel retributívny (smerujúci k uloženiu zaslúženého trestu), ako aj účel konzekvencialistický (zameria sa na dôsledky uloženého trestu). V moderných systémoch trestania sa tieto účely vzájomne kombinujú. Pri ukladaní trestu sa zohľadňuje ako potreba spravodlivého trestu v reakcii na protispoločenské správanie, tak aj potreba zaistenia bezpečnosti občanov a majetku pred nebezpečnými páchatel'mi za účelom prevýchovy páchatel'a, ako aj zjednanie nápravy po spáchanom čine. Zákonodarca v právnej úprave nešpecifikoval, či je u určitých skupín trestných činov žiaduce sledovať primárne niektorý účel trestu. V takomto prípade je potrebné nájsť ospravedlnenie pre zásahy

do základných práv a slobôd jednotlivca pri ukladaní trestu cestou interpretácie zásad pre ukládanie trestov. Každé uloženie trestu musí prísne sledovať a rešpektovať princípy proporcionality a ultima ratio.

Súd v zmysle ostatne uvedeného preto prihliadol súd aj na skutočnosť, že obžalovaní sú rodičmi piatich maloletých detí, že doposiaľ napriek trestným stíhaniam nebolo maloletým deťom uložené súdnym rozhodnutím výchovné opatrenie v zmysle § 37 Zákona o rodine, pre ktoré uloženie je jednou z podmienok porušovanie povinností rodičov vyplývajúcich z ich rodičovských práv a povinností, ktoré ak by neplnili svoj účel, mohlo by dôjsť až k odňatiu dieťaťa z osobnej starostlivosti rodičov a mal súd za to, že záujem maloletých detí je možné postaviť nad záujem spoločnosti na takom druhu trestu, ktorý by bol spojený s obmedzením osobnej slobody obžalovaných, teda nepodmienečnom treste odňatia slobody, ktorý by v konečnom dôsledku na určitý čas obžalovaných ako rodičov vytrhol z rodinného prostredia a teda súd bral do úvahy snahu eliminovať negatívny dopad výkonu trestu na rodinných príslušníkoch obžalovaných a im blízke osoby, prihliadajúc dôsledne na zásadu personalitu trestu, aby tak neprichádzalo k neodôvodnenému postihovaniu rodiny a blízkych osôb obžalovaných.

Súd výkon uloženého trestu odňatia slobody odložil pri stanovení skúšobnej doby s probačným dohľadom vo výmere 40 mesiacov.

Základným princípom podmiennečného odsúdenia je, že súd rozhodne o odsúdení páchatel'a a uloží mu trest odňatia slobody, ale výkon trestu odloží s podmienkou, že odsúdený sa bude v priebehu určenej skúšobnej doby riadne správať a vyhovie obmedzeniam alebo splní povinnosti, pokiaľ mu boli súdom uložené. Podmiennečne možno takto odložiť výkon trestu za podmienky, že s ohľadom na doterajší život páchatel'a a okolnosti prípadu možno dôvodne predpokladať úspešnú nápravu páchatel'a a ochranu spoločnosti. Teda súd musí nepovažovať výkon trestu za nevyhnutný.

Podmiennečný odklad trestu odňatia slobody s probačným dohľadom predstavuje modifikovaný spôsob podmiennečného odsúdenia a mal by byť uložený najmä v prípadoch, keď si okolnosti prípadu alebo pomery páchatel'a vyžadujú prísnejšiu kontrolu uložených obmedzení a povinností. Kontrolu vykonávajú probační a mediační úradníci za podmienok stanovených zákonom č. 550/2003 Z. z. o probačných a mediačných a o zmene a doplnení niektorých zákonov.

Probačný dohľad v porovnaní s „pasívnym trestom odňatia slobody“ je omnoho efektívnejšou alternatívou pri ukladaní trestov. Má na odsúdených resocializačný a reedukačný dosah, čomu napomáha motivačné a nenásilné správanie sa probačného a mediačného úradníka k odsúdenému, ktorý má potom väčšiu ochotu pracovať na zlepšení svojho správania. V probácii je zahrnutý predovšetkým prostriedok humanizácie zaobchádzania s odsúdeným tak, aby boli čo najmenej narušované sociálne väzby páchatel'ov a aby boli menej psychicky traumatizovaní, pričom poskytuje možnosť byť súčasťou spoločnosti, nebyť odlišní. Neoddeliteľnou súčasťou probácie, tak ako ju upravuje ust. § 2 ods. 1 zákona NR SR č. 550/2003 Z. z. o probačných a mediačných úradníkoch, je probačný dohľad. Pod takýmto dohľadom je potrebné rozumieť pravidelný, osobný kontakt páchatel'a s probačným úradníkom, spolupráca pri vytváraní a realizácii probačného plánu dohľadu v skúšobnej dobe a kontrola dodržiavania podmienok uložených páchatel'ovi súdom alebo takých, ktoré pre neho vyplývajú zo zákona.

Cieľom probačného dohľadu je pôsobiť na páchatel'a tak, aby sa nedopúšťal ďalšej trestnej činnosti, aby si vybudoval vhodné sociálne zázemie a aby sa mohol znova spoločensky uplatniť, v rámci ktorého dohľadu probačný úradník kladie dôraz na nadviazanie vzťahu s osobou, ktorej bol nariadený, prináša odsúdenému pomoc pri prekonávaní najrozmanitejších prekážok, psychickú podporu pri aktívnej snahe odsúdeného nájsť svoje miesto v spoločnosti a tiež mu pomáha naučiť sa žiť tak, ako to od neho očakáva spoločnosť, v súlade s jej normami.

Súd súčasne za účelom, aby obžalovaní počas doby výkonu trestu viedli riadny život, uložil im za účelom riadnej starostlivosti o maloleté deti a v záujme zabezpečenia rodiny povinnosť spočívajúcu v príkaze počas výkonu podmiennečného trestu odňatia slobody riadne vykonávať rodičovské povinnosti, najmä sústavnú a dôslednú starostlivosť o výchovu, zdravie, výživu a všestranný vývin jeho maloletých detí a na ten účel raz polročne predkladať potvrdenia o plnení rodičovských povinností v oblasti zdravotnej starostlivosti o maloleté deti od detskej lekárky maloletých detí probačnému a mediačnému úradníkovi a povinnosť za účelom riadneho vykonávania rodičovských povinností aktívne spolupracovať

s terénnymi sociálnymi pracovníkmi pôsobiacimi na Obecnom úrade F., nakoľko aj zo zabezpečených správ je nepochybné, že určité zlepšenie situácie v rodine obžalovaných nastalo, no naďalej je práca s rodinou nevyhnutná.

Nárok na náhradu škody nebol uplatnený, preto súd osobitným výrokom nerozhodoval.

Súdu zostáva veriť, že aj ohľadom osôb obžalovaných sa možno stotožniť s myšlienkou, že každý z nás je viac, než najhoršia vec, ktorú sme kedy urobili a že keď niekto zoberie niečo, čo mu nepatrí, nie je len zlodej, že keď niekto klame, nie je len klamár a teda, že aj pri ukladaní trestu a dosiahnutí jeho účelu je potrebné chrániť aj túto druhú časť v každom z nás ako súčasť ľudskej dôstojnosti a preto pri rozhodovaní o treste obžalovaným vzhliadol súd aj túto jeho druhú časť a náležite zohľadnil všetky relevantné okolnosti.

Vzhľadom na vyššie uvedené súd rozhodol tak ako je uvedené vo výrokovej časti tohto rozsudku.

Poučenie:

Proti tomuto rozsudku možno podať odvolanie do 15 dní od jeho oznámenia na Okresnom súde Vranov nad Topľou. Oznámením rozsudku je jeho vyhlásenie v prítomnosti toho, komu treba rozsudok doručiť. Ak sa rozsudok vyhlásil v neprítomnosti takejto osoby, oznámením je až doručenie rozsudku. Rozsudok môže odvolaním napadnúť prokurátor pre nesprávnosť ktoréhokoľvek výroku, obžalovaný pre nesprávnosť výroku, ktorý sa ho priamo týka, okrem výroku o vine v rozsahu, v ktorom súd prijal jeho vyhlásenie, že je vinný alebo vyhlásenie, že nepopiera spáchanie skutku uvedeného v obžalobe, poškodený pre nesprávnosť výroku o náhrade škody, zúčastnená osoba pre nesprávnosť výroku o zhabaní veci. Osoba oprávnená podať odvolanie proti niektorému výroku rozsudku môže ho napadnúť aj preto, že taký výrok nebol urobený, ako aj pre porušenie ustanovení o konaní, ktoré predchádzalo rozsudku, ak toto porušenie mohlo spôsobiť, že výrok je nesprávny alebo že chýba. Po vyhlásení rozsudku sa môže oprávnená osoba odvolania výslovne vzdať.